

Trekken door Iran

In Teheran rijden auto's met de kortst mogelijke onderlinge afstand door de straten. Het aantal rijbanen en zelfs de rijrichting doen daarbij niet echt ter zake. Auto's maken op onvoorspelbare momenten haakse bochten en de drukte bepaalt hoeveel banen in een richting rijden en niet de doorgetrokken dubbele streep. Het verkeer functioneert wonderwel vrij goed en dat geldt voor een heleboel zaken in het land. De wegen zijn boven verwachting goed. Bussen en treinen rijden op tijd.

Als we goed en wel Teheran uit zijn normaliseert het verkeer zich.

We rijden door "bijbels landschap". Dat gevoel zal me niet meer verlaten. De woeste, stenige uitgestrektheid waar de tijd stil staat is een beeld dat ooit op zondagsschool geboren moet zijn en aardig blijkt te kloppen. Wat ik niet bedacht had zijn de besneeuwde bergtoppen. In April zijn bergtoppen door het hele land wit, zo ook in de achtergrond van Teheran. Wat ook niet klopt is de grote hoeveelheid zwerfafval dat zich door de wind over een groot gebied rond de snelweg verspreidt.

Het bestaat vooral uit plastic flessen en zakken of zoals de Perzen zeggen; "palastiek"

We rijden richting Koerdistan, In Bale verwisselen we de bus voor een taxi met de bedoeling ons vlak bij de grens met Irak aan te sluiten bij Neda Kazemi, waarmee we verder zullen reizen. De nacht valt. De chauffeur rijdt als een dolle. Iedere bocht wordt afgesneden t/m de vluchtstrook van de verkeerde weghelft en passeren gebeurt bij voorkeur met de koplampen van een naderende tegenligger als oriëntatiepunt. Met welke snelheid dit alles gebeurt blijft raden, want de kilometer teller is bij 40.000 km losgekoppeld en zal pas weer aangesloten worden als zich een manko voordoet dat onder de autogarantie valt (die tot 60.000 km loopt).

De benzine is bijna gratis en er is dus geen aanleiding om zuinig te rijden. Wel aanleiding om brandstof naar Irak te smokkelen in ruil voor wodka, whisky en bier, "brandstoffen" waar in de Islamic Republic of Iran gebrek aan is. Smokkelen schijnt een voorname bron van inkomsten te zijn in dit gebied. Aan beide zijden van de grens met Irak (en Turkije) wonen koerden die dezelfde taal spreken en elkaar niet vijandig gezind zijn. We passeren controle posten van het leger die de smokkel moeten tegengaan. Is het niet gevaarlijk om te smokkelen? Vragen we. "alles is hier gevaarlijk als je wilt overleven" is het fatalistische antwoord.

Door toeval vinden we onze reisvrienden en tegen middernacht worden we met legendarische oosterse gastvrijheid onthaald bij onze eerste Iraanse gastheer.

De volgende dag maken we onze eerste wandeling, grotendeels door de stromende regen en langs modderige paden en volle bergstromen. Bij iedere wandeling gaat een lokale gids mee. Het is leuk om altijd een nauwkeurige vertaling te kunnen krijgen van wat gezegd wordt. Ook van de gebruikelijke groeten die gewisseld worden: "Salam, ik hoop dat u niet vermoeid bent". "Nee ik ben niet moe, ik hoop dat u niet moe bent" of "De thee is getrokken, mijn huis is uw huis, kom voor thee".

We rijden door een besneeuwde hoogvlakte naar Sanandash, de Koerdische Provincie hoofdstad, waar we twee dagen zullen blijven. Het is verbazingwekkend hoeveel luxe goederen er op de bazaars uitgestald liggen, waarschijnlijk bijproducten van de smokkelroutes. Wij willen een CD tje kopen met muziek van onze locale favoriet "Habib". No problem: razendsnel wordt een CD met mp3 tjes gebrand en een hoesje geprint, dat is dan 10000 rial (minder dan een euro) Je kan trouwens je portomonaie thuislaten als je naar Iran reist. Door de gierende inflatie van afgelopen decennia is het "grootste" bankbiljet, van 20000 rials, minder dan twee euro waard. Een diepte investering wordt dus betaald met aantallen bundeltjes van 100 bankbiljetten.

In Sanandash voegt Ali zich bij ons. Hij reist vaker mee als gids en wil graag zijn dorp laten zien. Het dorp is te bereiken door 2 uur over dirtroad te rijden door prachtige valeien. We boffen: in het naburige dorp, aan het einde van de valei zal een Koerdisch huwelijk plaatsvinden. Halverwege verlaten we ons busje en wandelen de berg op, aan de andere kant van de berg zullen we langs de waterleiding de berg aflopen en zo in het dorp komen. De wandeling gaat weer grotendeels door landschap zonder sporen van menselijke aanwezigheid, anders dan een enkele schaapskudde. In die oneindigheid, waar nog hier en daar een veldje met sneeuw ligt zien we een paar echte oer tulpen, net zo rood als die uit Amsterdam, maar veel kleiner.

Als we uiteindelijk op het dropsplein arriveren is het feest al gaande. Dwz de mannen dansen op rij en de vrouwen kijken er vanuit de hoogte op toe. De muziek wordt verzorgd door een man met een keyboard en een ritmebox en een andere man die een microfoon onder zijn snor houdt. Zijn opzwepende rimische teksten worden half gezongen en half gesproken en beschrijven de gebeurtenissen rond het huwelijk maar ook de hoogte van de financiële bijdrage die de gasten in de opwindende doneren. Na de mannen dansen de vrouwen in rij en pas dan komt het bruidspaar. Ook zij dansen en krijgen ondertussen geld toegestopt in de mond of het decolleté. Vroeger werd daar symbolisch nepgeld voor gebruikt, maar sinds de Irak oorlog is het verschil tussen echt geld en nep geld vervaagd. De koerden in deze uithoek zijn een mooi bergvolk. Allen gekleed volgens de plaatselijke traditie, hoogstens is niet alle kleding meer vervaardigd uit handgesponnen geitenwol. De mannen hebben wenkbrouwen ter grootte van hun snor.

We zullen ook in andere streken trekken met lokale gidsen. De tocht waar we het meeste naar uitzien is de trekking die we zullen maken in de voetsporen van de Bachtiarie.

Ieder half jaar maken deze nomaden een lange tocht met hun schaaps- of geiten kuddes als ze van hun winterverblijf naar de veel hoger gelegen zomerweiden trekken. De moeilijkste passages vormen de passen waar de kuddes overheen moeten maar ook alle huisraad en vrouwen en kinderen, die op ezeltjes of muilieren meereizen. Helaas kan alleen de eerste pas genomen worden. Op de tweede hogere pas, waar we zelf ons eten en spullen voor overnachting zullen dragen ligt nog veel te veel versgevalen sneeuw. We hebben geen andere keus dan staande in de pickup met alle baggage om de berg heen te rijden, iets wat de vrouwen en bejaarden van de nomaden ook steeds vaker doen.

Aangekomen in het gebied van het zomer verblijf leeft onze gids op. Hij heeft vaak met de kuddes van zijn vader de tocht door de Bergen gemaakt en het zien van zoveel groen gras hem goed. Een herder bekijkt de wereld met de ogen van een schaap. Iedereen is blij dat de kuddes uit het dal in aantocht zijn. De winter in de hoger gelegen delen was lang, koud en eenzaam. De nomaden die zich gesetteld hebben in stenen dozen, waarin ze leven als was het een tent, verlangen naar contact en een verzetje. De komst van de kuddes roept ook herinneringen op uit de tijd dat de hele familie nog trok. Bij voorbeeld aan de geboortes van vier kinderen die allemaal in de tent geboren zijn. Als een geboorte onderweg plaatsvond dan werd er één dag rust ingelast. Maar daarna werden moeder en kind weer op een ezel gehesen.

Het nomaden leven is weinig comfortabel, maar van een vanzelfsprekenheid die alleen door televisiebeelden en andere technische wonderen weersproken wordt. Als we de gastvrouw vragen waarom ze in een "huis" woont dan blijkt het besluit gevallen toen voor haar ogen een muilier met de twee jongste kinderen werd meegesleurd door een rivier, die overgestoken moest worden. Haar man kon nog net de kinderen grijpen en op de kant zetten. Het Muilier verdronk voor hun ogen. Nadat ze geroepen had dat ze nooit meer zou trekken, verhuurt haar man zich als herder voor de kuddes van anderen. Hij is dus weg terwijl zij zich inzet voor de opvoeding van de kinderen en probeert rond te komen van schamele inkomsten.

Na een paar dagen geleefd te hebben onder nomadische omstandigheden zijn we blij als we weer verder trekken naar Esfahan. Als je Esfahan gezien hebt heb je de halve wereld gezien, zo heet het. De luxe van een goed hotel is welkom.

We maken een wandeling over de bruggen van de rivier en bezoeken de grote begraafplaats waar de jonge soldaten begraven liggen, die in de Irak-Iran oorlog gebleven zijn. Met eindeloze rijen foto's wordt de herinnering levend gehouden, ook aan het feit dat uit deze religieuze stad zoveel jonge jongens zich vrijwillig voor het front meldden.

Het centrum van de stad is het grote plein dat in opdracht van Shah Abbas is aangelegd. Op het plein werd in zijn tijd (paarden) polo gespeeld. Om het plein staan een aantal hoogtepunten van Iraanse Moslim architectuur en verder is het plein omgeven door Bazars waar de beste perzische tapijten verkocht worden, maar ook allerlei handwerk, textiel, kruiden, dadels, pistachenoten, amandelen enz.

Er zullen niet veel mensen zijn die na het NOS acht uur journaal zeggen: Goh laten we gaan wandelen in Iran... De buitenlanders die wel door Iran reizen hebben veelal een band met het land of met Iraniers, of zijn aangestoken door enthousiaste verhalen van voorgangers. Iran lag ooit op de hippe route naar India, op de historisch belangrijke handels (zijde) routes en het is de bakermat van een aantal grootse culturen. Voor velen zijn persoonlijke ontmoetingen aanleiding om nieuwsgierig te worden naar het land van de vriendelijke, gastvrije Iraniers. Lekker en gezond eten zou een motief kunnen zijn en natuurlijk de mogelijkheid om door vrijwel onaangetaste natuur en prachtige landschappen te trekken en gastvrijheid te ervaren en wederzijdse nieuwsgierigheid met respect.

Onderweg ontmoetten we een Nederlander die alleen reisde met bussen en taxi's en twee vrouwen van middelbare leeftijd die samen rondtrokken. Dat kan heel goed, Iran maakt een veilige en goed georganiseerde indruk. Je moet je wel aan de wetten van de Islam houden. Vrouwen die hun hoofddoek niet zedelijk dragen kunnen commentaar verwachten, maar dat zal vaak in de vorm zijn van een oprecht vriendelijk verzoek zijn om zich "respectvol" te kleden. Geloofsmotieven lijken daarbij minder een rol te spelen als wel de, in onze ogen zeer conservatieve, scheiding tussen man en vrouw.

Wij reisden met Ciran, een kleine reisorganisatie, die vanuit Nederland kleine groepsreizen naar Iran organiseert. De drijvende kracht is Neda Kazemi en haar trouwe vriendenkring uit de wereld van Iraanse bergbeklimmers.

Naast "vaste" reizen, organiseren ze ook trektochten waarbij de reisdoelen en slaapplekken wisselen. Dit om de gastvrijheid van vrienden niet te overbelasten en soms door omstandigheden gedwongen. Men spreekt vloeiend Nederlands, Engels en Farsi en heeft goede gidsen en vrienden in de gebieden waar men trekt. Het contact met de plaatselijke bevolking is dan ook intens en zonder drempels.

Huibert Groenendijk